

Teleki Pál és Werth Henrik konfliktusa

A Veritas Történetkutató Intézet 2016. április 12-én (kedden) 14.00–17.00 óra között minikonferenciát szervez Teleki Pál halálának hetvenötödik évfordulója alkalmával. A tanácskozáson előadást tart Teleki Pál és Werth Henrik ellentéte címmel Szabó Péter, a Hadtörténeli Intézet és Múzeum tudományos főmunkatársa. Neki tett föl kérdéseket a Présház Hírportál.
2016. április 12.

- *Tanár Úr, miért fontos 2016-ban felidéznünk egy egyértelműen magyar érdekeket megtestesítő politikus és egy, különben kiváló, de német hatás alatt cselekvő generális szembenállásának indokait?*

- A trianoni békediktátum által elvesztett magyar területek visszaszerzésért munkálkodó miniszterelnök, illetve ugyanezen célért tevékenykedő, de szereptévesztett és politizáló Honvéd Vezérkar főnöke közötti nézetkülönbségeket és konfliktusokat nemcsak Teleki tragikus halálának 75. évfordulója kapcsán, hanem általában is érdemes megismertetni a korszak iránt érdeklődőkkel. Adott volt a közös cél, melynek megvalósítására eltérő módozatok is születtek. Teleki az ország külkapcsolatai tekintetében ugyan a Berlin-Róma tengelyre kívánt támaszkodni, de semmiféle elkötelezettséget, függőséget nem akart a két ország irányában felvállalni. Az önerőből megvalósítandó területi revízió elkötelezettje volt, fegyveres katonai fellépésre csak a legvégső esetben folyamodott volna. Werth Henrik gyalogsági tábornok, a Honvéd Vezérkar főnöke nem tudta értelmezni a miniszterelnök fegyveres semlegességi politikáját, nézete szerint a nemzeti céljaink elérése érdekében a bekövetkezendő háborúban részt kell vennünk, minden bizonnyal a németek oldalán, támogatottság nélküli, önálló, fegyveres fellépésre a honvédség - optimális felfegyverzése esetében sem – lehet képes. E két markáns személyiség törekvéseinek és cselekvéseinek ismertetése által szemléletesen nyomon követhető, hogy Magyarország függetlenségének megőrzésére és fontos nemzeti célkitűzéseinek megvalósítására mennyire kevés esély adódott már Teleki Pál második kormánya alatt, majd a későbbi háborús időszakban is. Úgy érzem, hogy nem egyértelműen politikusaink és katonai vezetőink okolhatók azért, hogy az országot nem sikerült letéríteni kényszerpályájáról.

- *A kérdés tanulmányozása közben tapasztalta-e, hogy a történettudományban nehéz valakit csak feketére, más valakit csak fehérre festeni?*

- Meglátásom szerint a történettudományban többnyire, esetenkénti kivétellel nem is megszokott és nem is szerencsés történelmi személyiségeket csak feketére, vagy fehérre festeni. A történészek minél több dokumentumot, forrást tárnak fel szerepükre, tevékenységükre vonatkozóan, annál árnyaltabb kép alakulhat ki róluk. Előadásom két főszereplője esetében ez maximális megtörtént.

Sajnálatos, hogy a közvéleményben nem ezen árnyaltabb megítélések, nézetek rögzülnek, hanem a gyilkos és az áldozat, az áruló és a hazafi, és még sorolhatnám e kategóriákat.

- *Fedezd föl saját kultúrád - hangzik az [európai Balassi-folyamat](#) jelmondata. A mai fiatalokat milyen kulturális élmények érik a Hadtörténelmi Múzeumban, ha Teleki Pál miniszterelnökségének időszakát tanulmányozzák a termekben?*

- Többnyire az 1939. márciusi kárpátaljai hadműveletnek és a visszakapott észak-erdélyi és székelyföldi területek 1940 kora őszi birtokbavételének tárgyi és írásos emlékei, valamint gazdag fotóanyaga látható a Hadtörténelmi Múzeum tárlóiban és a falakon Teleki Pál miniszterelnökségének időszakából. Átnevezett utcatáblák, a kormányzói szózatnak és az Erdélyi-induló kottájának eredeti példánya, ezüst cigarettatárcák, rajtuk az erdélyi bevonulás rávéssett útvonalai, emlékérmek, emlékszázalók, emlékbélyegek a felvidéki, kárpátaljai és erdélyi „kicsi magyar világ” beköszönte idejéből.